

ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНО-ПЛЕМІННОЇ РОБОТИ З ВІВЦЯМИ АСКАНІЙСЬКОЇ КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ

Н. А. Кудрик, кандидат с.-г. наук

ORCID: 0000-0002-9556-2430

Інститут тваринництва степових районів імені М. Ф. Іванова
«Асканія-Нова» - Національний науковий селекційно-генетичний
центр з вівчарства
вул. Соборна, 1, смт Асканія-Нова, Каховський р-н,
Херсонська обл., 75230, Україна
e-mail: ascitsr_priemnaya@ukr.net

Інтенсифікація каракульського вівчарства неможлива без підвищення плодючості, молочності, а також значного поліпшення смушкових якостей. Запорукою цього є систематична селекційно-племенна робота, ефективне використання генетичного потенціалу породи на основі поглиблених методів селекції.

Селекційно-племенна робота з вівцями асканійської каракульської породи здійснюється в напрямку значного підвищення племінних і продуктивних якостей тварин шляхом відбору і підбору, поліпшення годівлі та утримання, що забезпечує одержання тварин з міцною конституцією і доброю пристосованістю до місцевих умов.

Напрямок селекційно-племенної роботи в каракулівництві проводиться за вимогами легкої промисловості і ринку. Оскільки на сьогодні моніторинг ринку каракулю показує тенденцію росту попиту та вартості на смушки ребристо-плоскої групи, винила необхідність вести селекційно-племенну роботу з метою отримання саме такої продукції.

Смушки повинні відповідати таким вимогам: мати площу не менше 1250-1500 см², бути легкими і тонкоміздоровими, з коротким і середньої довжини волосом, володіти добре вираженим блиском і шовковистістю, з довгими і середніми щільними завитками, які утворюють чіткий рисунок.

До бажаного типу відносяться ягнята із числа одинаків та двійневих, живую масою при народженні 3,5-4,0 кг, з довгими і середніми за довжиною, напівкруглими вальками шириною 5-7мм, що створюють чіткий рисунок, з густим шовковистим і блискучим

волосяним покривом, довжина якого на крижах досягає 8-9 мм, тонку або злегка потовщenu шкіру із достатнім її запасом, доброю оброслістю і розвитком, а також міцною конституцією.

Племінна робота з вівцями цієї породи обов'язково супроводжується селекцією вівцематок на багатоплідність та молочність. Особливо важливе значення ці дві ознаки мають при вирощуванні молодняка (баранців) для забою у ранньому віці (4-8 місяців), що сприяє збільшенню виробництва молоді баранини. Крім того, при високій багатоплідності і вирощуванні великої кількості молодняка є можливість проводити більш суворий відбір і швидше обновляти стада продуктивними тваринами.

Основними принципами відбору та підбору у каракульському вівчарстві є комплекс заходів, що полягають у систематичному виділенні тварин, кращих за смушковими якість, конституцією і походженням, найбільш пристосованих до умов розведення та подальшого удосконалення, перш за все, в напрямку підвищення плодючості та смушкової продуктивності.

Одночасно відбір передбачає віднесення до нижчих класів чи вибраковку менш цінних в племінному відношенні тварин, а також забій на смушки або вирощування на м'ясо баранчиків, які не відповідають вимогам до племінних тварин. Відбір здійснюється на основі «Інструкції з бонітування овець» (2003) за індивідуальною продуктивністю (фенотипом), походженням (родоводом) та якістю потомства (генотипом).

Смушкова цінність каракульських ягнят визначається за такими ознаками: якістю завитків, їх розташуванням і поєднанням на площі смушки, якістю волосяного покриву, пігментацією, густотою, довжиною, шовковистістю, блиском і пружністю волосу. Важливою ознакою якості смушки при відборі є запас шкіри, щільність і її товщина, а також наявність жиропоту.

Для підвищення плодючості та поліпшення смушкової продуктивності, а також для усунення не бажаних ознак, застосовується однорідний та різнорідний типи підбору, при яких батьківські пари підбирають за однаковими або різними селекціонованими ознаками: багатоплідністю, довжиною валькуватого завитка, живою масою, довжиною волосу, шовковистістю та блиском волосяного покриву.

Підбір за смушковими типами буває однорідний, тобто вівцематок жакетного чи ребристого типів підбирають до баранів жакетного чи ребристого типів і різнорідний – вівцематок ребристого, кавказького і плоского смушкових типів підбирають до баранів жакетного типу, або вівцематок жакетного, плоского та кавказького типів підбирають до ребристих баранів.

Ефективність селекційно-племінної роботи з вівцям асканійської каракульської породи, в значній мірі, залежить від методів розведення, які застосовуються. Одним із основних є розведення за лініями. Цей метод дозволив вдосконалити та збільшити кількість позитивних властивостей отриманих в процесі селекційно-племінної роботи, а також створити в стадах окремі групи тварин з певними відмінностями за ступенем вираженості найбільш важливих селекційних ознак.

Не менш важливе значення у підвищенні продуктивних і племінних якостей тварин має оцінка баранів за якістю потомства. У смушковому вівчарстві баранів перевіряють за якістю потомства на тих групах вівцематок, на яких у подальшому передбачається їх використання. За бараном, що перевіряється, закріплюють при однорідному та різнорідному за забарвленням підборі не менше як 30-50 вівцематок. В обмеженій за чисельністю селекційній групі вівцематок, генотип кожного барана можна оцінити за 10-15 потомками. Вівцематок, на яких перевіряють баранів, слід запліднювати в стислі строки та утримувати їх в однакових умовах.

За якістю потомства барани оцінюються шляхом порівняння показників продуктивності їх потомства, а також середніх показників отари, або стада. Поліпшувачами є барани, які за виходом ягнят смушкового типу, класу, процентним виходом багатоплідного приплоду перевищують середні показники отари, стада вівцематок або ферми не менше ніж на 10%.

Барани оцінюються і за якістю каракульських шкурок. При цьому враховується вихід найбільш цінних сортів шкурок: баранів жакетного типу – сортів жакет I і кирпук, жакет товстий; у баранів ребристого типу – сорту ребристий тонкий і і т.п. У баранів, які визнані поліпшувачами, вихід цих сортів каракулю повинен бути не нижче показників отари, стада або ферми. Показники якості каракулю використовуються як доповнення до загальної оцінки барана, що перевіряється.